

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Дочо Николов Боджаков,

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в областта на висшето образование. Научно направление: 8.4. „Театрално и филмово изкуство“. Научна специалност: 05.08.03 „Кинознание, киноизкуство и телевизия“

Докторант: Вера Георгиева Мутафчийска

Научен ръководител: проф. д-р Светлана Стойчева

Тема: „Специфика на аудиовизуалната драматургия за деца: „Преодоляването“ като проекция на „израстването“ във филмовата драматургия за деца (6-12 години) през периода 2010 – 2025 година“

В последните години все по-осезателно се разраства създаването на аудиовизуални произведения, пряко насочени към потребностите на подрастващите поколения. Тази тенденция променя пропорциите в медийното пространство и преобразява неговите тематични, таргетни и технологични характеристики.

Докторантката Вера Мутафчийска е осъзнала значимостта на този процес и е посветила своята докторска дисертация на аудиовизуалната драматургия за деца. Дисертацията е фокусирана по-конкретно върху темата за „преодоляването“ като проекция на „израстването“. Зададен е възрастов диапазон на изследването – става дума за драматургията за деца между 6 и 12 години. Очертан е и определен период – от 2010 до 2025 година. Целта на тази диференциация е очевидна – да се заостря вниманието не толкова към историческите етапи и количественото многообразие на филмите, колкото към тяхната съдържателна стойност и съвременно значение.

Свързаните с избраната докторантска теза комуникационни, маркетингови и художествени проблеми я правят интересен обект за научно интерпретиране. В този смисъл предлаганият от Вера Мутафчийска дисертационен труд е не само актуален, но и задава обширен хоризонт на въздействие в научно-приложно отношение.

Прави впечатление, че трудът е добре структуриран. Съдържанието му напомня на руските матрьошки – завършването на една глава отваря следващата, тя пък по-следващата, до мига, в който се натрупат необходимите аргументи и се стигне до обобщаващите научни заключения.

Докторантката ясно е определила основния обект, предмета, целите и задачите на дисертацията си. Още в увода е заложила своя предварителна научна хипотеза и я доказва стъпка по стъпка в съдържателната част. В тази част драматургията за деца е разгледана не само като основа за създаване на аудиовизуална продукция, но и като важен елемент от една предварително рамкирана комуникационна стратегия. За целта са изследвани ключовите характеристики на избрани драматургични произведения, анализирани са предизвикателствата при създаването им, както и тяхното значение в съвременната културна среда. Тези произведения не просто следват определени тенденции, но според Вера Мутафчийска, предлагат и новаторски подходи, които разпростират влиянието си отвъд индивидуалното развитие на децата и засягат културните и образователни практики на обществото като цяло.

Дисертацията е разделена композиционно на четири части. В първата от тях е направена класификация на зрителската аудитория в няколко основни аспекти – еволюционни, образователни, психологически. Тези аспекти са разгледани в неделимата им цялост, изследвани са възможните взаимовръзки, влияния и вътрешни противоречия. Втората част е посветена на основните драматургични принципи и тяхната приложимост при създаване на аудиовизуални произведения за деца. Тук са дефинирани спецификите на детската драматургия на фона на останалите изграждащи я елементи; разгледани са присъщите ѝ похвати и използването им в различните филмови и телевизионни форми. В третата, най-солидна като обем, част Вера Мутафчийска предлага подробни съдържателни анализи на петнадесет, избрани от нея филми с различни вариации на темата „преодоляване“. Тези анализи не само демонстрират връзките между отделните драматургични принципи, но и доказват тяхната адекватност и приложимост в отделните сюжетни структури. Последната, четвърта, част е заключителна – в нея се прави рекапитулация на постигнатото и се систематизират резултатите от изследването.

Използваната в дисертационния труд методология се характеризира с правилни подходи към темата и произтичащите от нея научни проблеми. Направен е необходимият обзор на по-важните моменти от развитието на подрастващите през т. нар. „средно детство“; разгледани са ключовите драматургични принципи на киното за деца; налице е анализ на подкрепящи авторската теза филми. Използван е най-вече индуктивният метод на изследване – мисловен процес, който от частното извежда общото. Правилно е подбран и останалият научен инструментариум. Изводите в теоретичния труд са извършени въз основа на убедително представени научни факти, а проблемите са разгледани в актуалната им перспектива и дълбочина.

Прагматичните ползи от научният труд на Вера Мутафчийска ще бъдат в услуга най-вече на филмови и телевизионни творци, занимаващи се с детско кино. С помощта на изследването те могат да направят много по-предвидими своите стратегии при създаването на филми и сериали за деца.

Съдържанието на дисертационния труд е обогатено с много цитати, които служат не само за обосновка на изложението, но и за неговото допълнително аргументиране чрез позоваването на безспорни научни авторитети. Цитатите са използвани както в оригинална, така и в преразказана форма и са органично вградени в текста. Езикът на докторантката е увлекателен и ясен.

Нямам принципни несъгласия с изследването. Като обем то е респектиращо пространно – близо 190 страници. Дори на места тази пространност ми се струва прекалена. Някои проблеми могат да се изведат и докажат с по-ограничен брой примери и факти. Натезава, според мене, подробният анализ на петнадесетте филма. Дори само част от тях покриват търсеното жанровото и драматургично разнообразие. Защото оригиналността на спецификите бързо се изчерпва и от един момент нататък всеки следващ анализиран филм започва да повтаря със сходни аргументи вече казани неща.

В своята научна цялост дисертационният труд „Специфика на аудиовизуалната драматургия за деца. „Преодоляването“ като проекция на „израстването“ във филмовата драматургия за деца (6-12 години) през периода 2010 – 2025 година“ на Вера Мутафчийска отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Докторантката притежава необходимите теоретични знания и има

компетентност в изследваната от нея област. С качествата на своята работа тя демонстрира умения да изследва, анализира и систематизира свои и чужди постижения и да прави съответни научни изводи от тях.

Поради всичко изложено до тук, воден от убеждението си в съдържанието и прагматичната полезност на предложената дисертация, ще гласувам с „да“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Вера Георгиева Мутафчийска.

23. 01. 2026 г.

проф. д-р Дочо Боджаков